

Drahý pane profesore!

Od nového roku budu vydávat a redigovat Hlas v Ružomberku. Blaho jej nechal padnout jak říká, pro nedostatek pracovníků.¹ Pravá příčina je však v tom, že Hlas poslední dobu vesloval silně do vod klerikálních a tím mládež, vychována českým realismem, odpadala od něho. Pak ustal jsem sám pro různé neshody s Blahem pracovat do Hlasu, i nezbývalo, než jej zastavit. Tak také odstoupil Makovický pro neuveřejňování svých prací.

Nyní mám opět i mnoho slíbených prací (ale se sliby naučil jsem se počítat) i došlo několik cenných příspěvků pro nový ročník Hlasu. S pomocí boží tedy pouštím se do dalšího vydávání.

A prosím Vás, pane profesore, by jste mi dovolil otisknout Vaše *Ideály humanitní*, dle vydání Času v Knihovničce Času.²

Touto velice jadrně, prostě psanou prací velice bychom prospěli u nás na Slovensku, kde tolik bájek koluje o realitech, o Vás a které pořád vypravuje pan Vajanský neorientovanému obecnstvu Slovenskému. Vidí se mi nejlepší zbrani proti lžem postaviti kus kréda Vašeho.

A jako na počátku zakládám Hlasu, i teď prosím Vás, by jste nás svým vlivem, *budeme-li toho hodni* – u českého obecnstva podporoval. Hlas totiž vyše 1/3 odběratelů měl v Čechách, po vyjití několik čísel, račte v redakci Času říci, aby nás opět odporučili českému čtenářstvu.

Hálek,³ *Makovický a já* před Vánocemi budeme se radit o sepsání *populární zdravotvody*.⁴ Mnoho obtíží nám bude dělat – nezkušenost v populárním způsobem psaní. Bylo by nám ulehčeno kdybychom mohli dostat nějakou vzornou, lidovou zdravotvodu a dle ní zpracovat látku.

Cestou některé redakce anglického časopisu nemohli by jste se zeptat, prosím Vás o to, na nějakou vhodnou práci v tomto směru?

Česká zdravotvěda od Kodyma (vyšla i ve Světové) je málo populární a nevyhovuje moderním požadavkům. Před dvěma lety přednesl jsem celou zdravotvodu v naší Besedě dle ní, a tehda jsem se přesvědčil o jejích nedostatcích. – Schází v ni základ dnešní celé medicíny: nauka o bakteriích a co s tím souvisí. To „nastuzení a přechládnutí“ stačí v ni na pořad; což je zakrytí často nevědomostí o etiologii nemocí.

Už po páté se mi nabízí redakce *Národních listů Československých z Olomouce*, abychom se spojili v jednu Revui. Odmítám z příčin dvou: předně Hlas je časopisem reformním, ne agitačním, ne výlučně politicko – propagačním, jakým by se musil státi po spojení. Dále z opatrnosti před maďarskými soudy. Letos (v prosinci právě), znovu zřizuje Széll národnostní odbor, který byl založen Bánffym a na počátku Széllovy vlády byl propuštěn a který až šeredně špicluje mezi národostmi. Hlas ještě ani nevyšel a už zlobivě a lživě

se píše o něm v mad[arských] denících. A na mne se vrhají „muchotrávky“ vidiecké. Spojím-li Hlas se zahraničními lidmi, a to lidmi ne docela zralými a vážnými – pak 2–3 pravoty^a zničí i Hlas i mne. Pak hnutí ono vede kaplán Přecechtěl z Morkovic na Moravě, a je též klerikál. Houdka se ptal: zda je opravdu věřící katolík, pak-li ano, že má s ním vážné věci, ne-li, že nic. Osel! Kdo pak může být dnes opravdu věřícím katolíkem? Kněží věří farizejsky a my máme se znásilňovat nesmyslnou pověrou?! Dnes už ani kostelníci nevěří ve víru svých kněží. (Mám příspěvek do Hlasu o Starohorských kostelnících. Staré Hory jsou poutnické místo ve Zvolenské stolici.)

Připojuji Vám dopis Jehličky,⁵ z Vídně, bývalého spolupracovníka Hlasu. Požádal jsem jej o příspěvek, ale s tou podmínkou, že ničeho neuveřejním, co se přiči rozumu. (Blaho uveřejňovat všechno od kněží šmahem, bez poznámky.) Přišla mi tato odpověď. Odpovím v Hlase v řadě kapitol v Listech Kacíra. Dosud jsme se vyhýbali otevřeně říci mínění o Katolické víře a církvi, teď je to nezbytno. Jsou cyničtí a drzí ti naši Kněží.

Dopis pro přečtení prosím zpět, neboť jej uveřejním v Hlase z jary.

Srdečně Vás pozdravuju a přeju všeho dobra.

Váš oddaný

Šrobár

Ružomberok, dne 16. pros[ince] 1902.

DOPIS

AŮTGM, f. T. G. Masaryk, sign. Kor–I–33, k. 692. Originál, rukopis.

Publikováno též v: JIRÁSEK, J. Z korespondencie predstaviteľov českého a slovenského národného hnutia na prelome 19. a 20. storočia (II. časť). In *Historický časopis* 17 (1969), č. 3, s. 430–432.

a – Soudní pře.

1 – Pavol Blaho vydával do té doby Hlas ve Skalici.

2 – Masarykovy Ideály humanitní vyšly časopisecky roku 1901 a knižně téhož roku.

3 – Halkův dopis Masarykovi o této věci a Masarykovu odpověď z roku 1912 viz JIRÁSEK, J. Z korespondencie predstaviteľov českého a slovenského národného hnutia na prelome 19. a 20. storočia (II. časť). In *Historický časopis* 17 (1969), č. 3, s. 434–436.

4 – ŠROBÁR, V. *Ludová zdravotveda*. T. Sv. Martin 1909. 2. vyd. 1922.

5 – Není jasné, o koho jde.

DM TGM D. Makovický T. G. Masarykovi
Ženeva, 10. ledna 1903

/59

Ctený pane profesor! Prišiel som ku Škarvanovi, ochorel ale je už zdravý. Prestehoval sa sem s rodinou z Tešína, odkiaľ ho vypovedali bo odoprel platiť dane. On odporúčal Zdenkovi Frantovi prof. na reálce(?) v Lipníku, ktorý preložil Waldena Thovana, aby